

Sosyal Onay İhtiyacının Yordanmasında İlişkisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik ve Ana-Baba Tutumunun Rolü

The Role of Relational-Individual-Collective Self and Parental Attitude in Predicting the Need for Social Approval

Aylin SALTÜRK^{id}, Dr. Öğretim Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, asalturk@aku.edu.tr

Saltürk, A. (2022). Sosyal onay ihtiyacının yordanmasında ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumunun rolü. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13 (1), 316-334.

Geliş tarihi: 10.03.2021

Kabul tarihi: 17.03.2022

Yayımlanma tarihi: 28.06.2022

Öz. Sosyal onay ihtiyacının yordanmasında ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ile ana-baba tutumunun rolünün incelendiği ilişkisel tarama modelindeki araştırmanın çalışma grubu 219 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Verilerin toplamasında "Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği", "İlişkisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik Ölçeği", "Ana-Baba Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler t testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Tekniği, Standart Doğrusal Çoklu Regresyon Analiziyle çözümlenmiştir. Bulgular araştırmanın değişkenlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Sonuçlar, bireyci benliğin sosyal onay ihtiyacı toplam puanı ile negatif yönlü, toplulukçu benlik ile koruyucu/istekçi ana-baba tutumunun ise pozitif yönlü anlamlı ilişkili olduğunu göstermiştir. Regresyon analizi, ana-baba tutumunun sosyal onay ihtiyacıyla anlamlı olarak ilişkili olmasına rağmen modelindeki katkısının anlamlı olmadığını göstermiştir. Buna karşılık bulgular sosyal onay ihtiyacı alt boyutlarından *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık* ile *Sosyal Geri Çekilmeyi* toplulukçu benlik ile bireyci benliğin yordadığını göstermiştir. *Olumlu İzlenim Bırakmanın* en güçlü yordayıcısı ise bireyci benliktir. Bununla birlikte, *Sosyal Onay İhtiyacı* ölçeğinden alınan toplam puanların %13'ünü bireyci benlik ile toplulukçu benlik açıklamaktadır. Bu bağlamda bireyci benliğin sosyal onay ihtiyacını azalttığı; toplulukçu benliğin ise artırdığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal onay ihtiyacı, Ana-baba tutumu, Benlik kurgusu.

Abstract. The relational survey model was used in this study which examines the role of relational-individual-collective self and parental attitude in predicting the need for social approval with a study group of 219 undergraduates. "Need for Social Approval Scale", "Relational-Individualist-Collectivism Self Scale", "Parent Attitude Scale" were used to collect data and analysed by t test, Pearson Moment Correlation, Linear Multiple Regression. Findings revealed that the variables of this research don't differ according to gender. Additionally, the total score of the need for social approval was negatively correlated with individual self, however, collective self and protective/willing parental attitude was positively correlated. Regression analysis showed that even though parental attitude is significantly associated with the need for social approval, their contribution wasn't significant. Moreover, collective self and individual self were shown to predict *Sensitivity to Judgments of Others* and *Social Withdrawal* in the sub-scales of the need for social approval. Furthermore, the strongest predictor of *Leaving a Positive Impression* subscale was found to be the individual self. However, individual self and collective self explain 13% of the total scores obtained from the need for social approval scale. In that regard, individual self decreases the need for social approval while collectivist self increases it.

Keywords: The need for social approval, Parental attitude, Self-construal.

Extended Abstract

Introduction. Humans need to preserve their originality and reflect their identity. Additionally, they desire acknowledgement and acceptance. Individuals' need to establish and maintain connections result in an urge to be approved by society. The need for belonging, which made it possible for the first humans to assure the survival of humankind, now determines the emotional, cognitive and behavioural responses of modern human beings. In order to satisfy the need for social approval, individuals prioritize the opinion of others and exhibit compliant behaviour in social settings. As a result, it is impossible to consider individuals independently of their social environment. The cultural structure shapes the self-construal, and the intensity of the need for social approval is shaped accordingly. Studies show that the need for social approval is significantly related to self-construal. However, the relationship with parents, where the first socialization process begins, is determinative of the self-construal. Based on this, this study aims to examine the role of relational-individual-collective self and parental attitude in predicting the need for social approval, as well as to determine the relationships between these variables while comparing the variables in terms of gender.

Method. The relational survey model was used in this research with a study group of 219 undergraduates. The undergraduates are the students of Afyon Kocatepe University in 2020-2021. 174 of them are female (79,5%) and 45 are male (20,5%). "*Need for Social Approval Scale*", "*Relational-Individualist-Collectivism Self Scale*", "*Parent Attitude Scale*" were used to collect data and analysed by t test, Pearson Moment Correlation Technique, Standard Linear Multiple Regression Analysis. Before the data analysis with SPSS 21, the skewness and kurtosis coefficients of the scores obtained from the scales were checked (*skewness*, min: -1.064 max: .463 ; *kurtosis*, min: -.509 max: 1.369) and it was determined that the normality assumption was met.

Results. Findings revealed that the variables of this research don't differ according to gender ($p>.05$). Additionally, the total score of the need for social approval was negatively correlated with individual self ($r=-.141$), however, collective self ($r=.163$) and protective/willing parental attitude ($r=.166$) was positively correlated ($p<.05$). Regression analysis showed that even though parental attitude is significantly associated with the need for social approval, their contribution wasn't significant ($p>.05$). Moreover, collective self and individual self were shown to predict *Sensitivity to Judgments of Others* [$F=5,304$, $p=.000$, $R^2=.131$] and *Social Withdrawal* [$F=6,632$, $p=.000$, $R^2=.158$] in the subscales of the need for social approval. Furthermore, the strongest predictor of *Leaving a Positive Impression* subscale was found to be the individual self [$F=2,604$, $p=.019$, $R^2=.069$]. However, individual self and collective self explain 13% of the total scores obtained from the need for social approval scale [$F=5,071$, $p=.000$]. In that regard, individual self decreases ($\beta=-,350$) the need for social approval while collective self increases ($\beta=,266$) it.

Discussion and Conclusion. The results revealed that, need for social approval, relational-individual-collective self and parental attitudes did not differ significantly according to gender, which is in line with existing studies in the literature. This finding may be related to the need for social approval being a need regardless of gender. There are conflicting findings in the literature regarding the differentiation of self-construal and parental attitudes according to gender. When the findings obtained in this context are evaluated in the light of the literature, it is thought that the study group of the research consists of university students who are open to the effects of modernization and represent the middle-upper socioeconomic class of the society. However, the fact that the study group was predominantly composed of women ($n=174$, 79.5%) may have also affected the findings.

Additionally, the total score of the need for social approval was negatively correlated with individual self, however, it was positively correlated with collective self and protective/willing

parental attitude. The relationship with collective self and need for social approval is in line with the existing work in the literature and the structure of traditional Turkish culture that places emphasis on the opinions and approval of others. However, the findings regarding the relationship between protective / willing parental attitude and the need for social approval can be explained by the fact that individuals raised with this attitude are not ready for life and seek approval due to their inability to fulfil their own responsibilities.

Regression analysis showed that even though parental attitude is significantly associated with the need for social approval, their contribution wasn't significant. Although the relationship between parental attitude and the need for social approval is significant, due to the dynamic nature of interactions and relationships within the family, which is open to being influenced by external factors, it may not have a predictive effect on the need for social approval with the cultural context displaying a relatively more stable structure. Moreover, collective self and individual self were shown to predict *Sensitivity to Judgments of Others* and *Social Withdrawal* in the sub-scales of the need for social approval. Furthermore, the strongest predictor of *Leaving a Positive Impression* subscale was found to be the individual self. However, individual self and collective self explain 13% of the total scores obtained from the need for social approval scale. In that regard, individual self decreases the need for social approval while collectivist self increases it. In this context, the finding obtained can be interpreted as the self-construal shaped by the traditional structure supporting the need for social approval by bringing group approval to the forefront. From this point of view, it can be evaluated that the effect on the need for social approval is at the macro level, not at the individual level. Therefore, it is seen that rather than parental attitudes, self-construal has a predictive role.

Consequently, this research is an early look at the predictors of the need for social approval. Considering the methodological limitations of this research, qualitative studies on the predictors of the need for social approval in future studies can be designed and the beliefs that feed this structure can be examined.

Giriş

İnsanoğlu hayatta kalabilmek ve yaşamının devamlılığını sağlayabilmek için sosyal bir ağ içerisinde konumlanmak durumundadır. Bireyin hayatta kalabilmesi bir üyesi olduğu sosyal ağ tarafından kabul edilmesiyle ilişkili olduğundan birey için diğerlerinin düşünceleri önemli hale gelir. Bir anlamda bireyin başkalarının düşünceleri hakkındaki endişeleri, içinde bulunduğu sosyal ağ tarafından reddedilmeme ve onlardan ihtiyaç duyduğu desteği alma ihtiyacından kaynaklanır (Twenge ve Im, 2007; Aronson, Wilson ve Akert, 2012). Bu noktada birey başkalarının beklentilerini ve yargılarını öncelikli olarak ele alır ve sosyal ilişkilerde uyuma ve onaylanmaya yönelik davranışları önemser. Bir anlamda sosyal olarak onaylanmamaktan kaçınma ile sosyal onay ihtiyacının aynı fikrin birbiriyle yakından ilişkili özellikleri olduğunu ifade etmek mümkündür (Barreto ve Ellemers, 2000).

İnsanlar için özgün bir birey olmak kadar diğerleriyle ilişki içinde olmak da yaşamsal bir öneme sahip olduğundan, sosyal onay ihtiyacı evrensel bir ihtiyaç olarak kabul edilmektedir (Zohar, 2003'ten aktaran Dönmezer, 2009; Leary, 1996). Ancak alanyazında sosyal onay ihtiyacının belirlenmesi amacıyla yaygın olarak kullanılan Crowne ve Marlowe'a (1960) ait Marlowe-Crowne Sosyal İstenirlik Ölçeği'nden yüksek puan alan bireylerin '*geleneksel, basmakalıp kültürel normlar*' çerçevesinde hareket ettikleri kabul edilmektedir (Crowne ve Marlowe, 1964, s.85). Sosyal onay ihtiyacının ölçülmesi ve tanımlanmasındaki en belirgin özelliklerden birinin kültürel olarak kabul edilebilir ve uygun davranışlar olması, evrensel bir ihtiyaç olmasına rağmen bireyler tarafından ifade edilme şeklini kültürün etkileyebileceğini düşündürmektedir (Marlowe ve Crowne, 1961; Crowne ve Marlowe, 1964; Heine ve Renshaw, 2002; Markus ve Kitayama, 1991; Twenge ve Im, 2007).

Bireyin içinde bulunduğu toplumun kültürel ve sosyal normlarla olan etkileşimlerinin en belirgin yansımalarını benlik kurgusunda görmek mümkündür (Markus ve Kitayama, 2010). Sosyal çevreden alınan geri bildirimler ile şekillenen, dinamik bir sürece sahip olan benlik bireyin diğerleriyle olan ilişkileri ve onu diğerlerinden farklı kılan düşünce, duygu ve eylemlerinin toplamıdır (Banaji ve Prentice, 1994; Singelis, 1994). Benlik üzerinde etkisi olan en önemli faktörlerden biri olan kültür benliği, benlik ise bireyin tutum ve davranışlarını şekillendirir (Kitayama, Markus, Matsumoto ve Norasakkunit, 1997; Matsumoto, 2000). Geleneksel açıdan değerlendirildiğinde Türk kültürünün ilişkiselliği baskın bir biçimde içerdiği ifade edilse de söz konusu birey olduğu zaman benlik konusunda homojen bir yapı öne sürmek mümkün değildir (Kağıtçıbaşı, 2010; Koydemir ve Mısır, 2015). Bu nedenle bu çalışmada Kağıtçıbaşı'nın (2010) Üçlü Benlik Modeli temel alınmıştır. Kağıtçıbaşı'na (2010) göre bireyin kendine özgün özellikleri *bireycilik*; yakın sosyal çevresiyle olan ilişkileri *ilişkisellik*, bireyin içinde bulunduğu toplumla olan ilişkisi ise *toplulukçuluk* boyutunda değerlendirilmektedir. Bir başka deyişle bireycilik, kişisel hedeflerden etkilenecek bağımsızlığı ve özerkliği vurgularken bunun aksine toplulukçulukta karşılıklı bağımlılık, grupla paylaşılan ortak hedefler ve grup normlarına uyma eğilimi bulunur. Bu anlayış farklılıkları nedeniyle her kültürde kabul edilen davranış normları da farklılaşmaktadır. Örneğin, başkalarının düşüncelerinin, kişilerarası ilişkilerde uyum ve diğerlerinden onay almanın Türk kültüründe kabul edilen bir kültürel özellik olması nedeniyle sosyal onay ihtiyacının yaygın olarak görüldüğü öne sürülmektedir (Tanhan ve Mukba, 2014; Karaşar, 2014; Karaşar ve Öğülmüş 2016b). Buna karşılık Canlı ve Karaşar (2021) bireyciliğin ağır bastığı Batı kültüründe sosyal onay ihtiyacının genel olarak patolojik bir yapı olarak değerlendirildiğini vurgulamaktadır. Buradan hareketle toplumun kültürü ve değerleriyle olan etkileşimle şekillenen benlik kurgusunda görülen farklılıkların bireyin sosyal onay ihtiyacı üzerinde belirleyici olabileceği ifade edilebilir (Twenge ve Im, 2007).

Ailenin yapısı, üyelerinin davranışlarını belirlemede oldukça önemli bir role sahiptir (Miller, Ryan, Keitner, Bishop ve Epstein, 2000). Bu bağlamda bireycilik, ilişkisellik ya da toplulukçu benlikten

hangisinin baskın olacağı üzerinde bireyin yetiştiği kültürel yapı kadar ana-babası ile olan ilişkileri de belirleyici olmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2010). Çünkü toplumsallaşma sürecine çocuk ailede adım atar ve benlik çocuğun ana-babanın kendisini nasıl algıladığını kavraması ve toplumsallaşma sürecine dahil olmasıyla şekillenmeye başlar (Cooley, 1902; Kır, 2011). Bir diğer ifadeyle benliğin şekillenmesinde referans noktası olarak ana-babanın tutum ve davranışları kabul edilmektedir. Nitekim alanyazında ana-baba tutumlarının benlik gelişimi üzerindeki farklı etkilerini gösteren bulgular yer almaktadır (Kağıtçıbaşı, 2005; Özdemir, 2010; Şenocak, 2015; Yörükoğlu, 2000).

Sosyal çevreden alınan geribildirimler kendini tanıma fırsatı veren bir 'sosyal ayna' yarattığından kimlik gelişimi üzerinde belirleyici rol oynar (Burke, 1980; Cooley, 1902, s.152). Bu nedenle bireyler özellikle çevrelerinden gelen öz-benliklerini güçlendirecek pozitif sosyal geribildirimler ile ilgilenirler (Leary, 2007). Sosyal onay ihtiyacı bu bağlamda aynı zamanda bir 'sosyal onay ve övgü arama' eğilimidir. (Karaşar, 2014, s.2). Doğumdan itibaren ana-babanın bakımına muhtaç olma durumu, büyüdükçe ana-babanın verdiği onay ve sevgiye duyulan ihtiyaçla yer değiştirdiğinden (Sullivan, 2002), sosyal onay ihtiyacının ana-babayla olan ilişkiler bağlamında da şekillenebileceği değerlendirilmektedir. Bireyler onaylanma ihtiyacı nedeniyle kendi arzu ve isteklerinin ötesinde ana-babanın ya da diğerlerinin beklentilerine yönelik davranışlar gösterme eğiliminde olabilirler (Karaşar ve Öğülmüş, 2016b).

Sosyal onay ihtiyacı ile ilişkili alanyazın incelendiğinde, sosyal onay ihtiyacının akademik performans, problemler, internet kullanımı, mutluluk, sosyal kaygı, mükemmeliyetçilik, benlik kurgusu, cinsiyet, doğum sırası, ebeveyn bağlanma, kişilerarası yeterlilik, akademik güdülenme, sosyal kaygı, sosyal medya kullanımı, çekirdek-geniş ailede yetişme, benliğin farklılaşması, ebeveyn sınav kaygısı, akılcı olmayan inançlar, iyilik hali, beden memnuniyeti, sosyal medya bağımlılığı, narsisizm, karşılıklı bağımlılık, depresyon, kendini sevme/öz yeterlik, öğrenme motivasyonu ve stratejileri, öğretmenlerin derecelendirme davranışı gibi çeşitli değişkenlerle ilişkilerinin araştırıldığı görülmektedir (Rothbart, Dalfen ve Barrett, 1971; Siyez, 2015; Karaşar ve Öğülmüş, 2016b; Baytemir, Karaşar ve Öğülmüş, 2017; Karaşar ve Öğülmüş, 2017; Hewitt ve Flett, 1991; Davis, 1983; Masterson, 1971; Moran, 1967; Aydoğmuş ve Demir, 2017; Türkmen, 2019; Değirmenci ve Demirli, 2019; Baytemir, 2019; Yalçınkaya, Taner ve Demirci, 2019; Gökkaya, Deniz ve Gedik, 2020; Karaşar, 2020b; Karaşar, 2020a; Karaşar, 2021; Niles, 1995; Cowl, 2001; Ingman, 1999). Ancak araştırmacının yürütüldüğü zaman diliminde alanyazında sosyal onay ihtiyacının yordanmasında ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ile ana-baba tutumunun rolünün birlikte incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda bu araştırmada sosyal onay ihtiyacının yordanmasında ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ile ana-baba tutumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada aynı zamanda söz konusu değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ile değişkenlerin cinsiyet açısından karşılaştırılması da amaçlanmıştır. Alanyazında sosyal onay ihtiyacı ile ilgili sınırlı sayıda ulusal çalışmanın bulunması nedeniyle, bu araştırmada sosyal onay ihtiyacının yordayıcılarının saptanmasının gelişmekte olan literatüre katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Yöntem

Araştırmanın modeli

Bu çalışmada sosyal onay ihtiyacının yordanmasında ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ile ana-baba tutumunun rolünün incelenmesi amaçlandığından *ilişkisel tarama modeli* kullanılmıştır. Bu araştırma modeli sorunları etkileme veya değiştirme durumu olmadan, iki ya da daha çok değişkenin nasıl ve ne düzeyde değiştiğini inceleyerek mevcut durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan bir model olduğundan (Karasar, 2009), bu araştırmanın amacı ile uyumludur.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu, uygun örnekleme yoluyla seçilen Afyon Kocatepe Üniversitesi'ne bağlı fakültelerde 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılında lisans düzeyinde öğrenim gören 221 gönüllü öğrenciden oluşmaktadır. Ölçek formlarından 2 tanesi eksik/hatalı doldurulduğu için analizlere dahil edilmemiştir. Böylece çalışmada kullanılan analizler 219 öğrenci üzerinden yürütülmüştür. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin 174'ü (%79,5) kadın, 45'i (%20,5) erkektir.

Verilerin toplanması

Araştırmanın verileri toplanmadan önce Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (Karar 2020/131 Tarih 17.08.2020) izin alınmıştır. Kullanılan veri toplama araçları Google Forms adlı online anket platformuna yüklenerek ölçeğe ulaşmak için oluşturulan link gönüllü öğrenciler ile paylaşılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Sosyal onay ihtiyacı ölçeği

5'li Likert tipindeki ölçek Karaşar ve Öğülmüş (2016a) tarafından geliştirilmiştir ve üniversite öğrencilerinin sosyal onay ihtiyacını belirleyen 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin ergenler üzerindeki psikometrik geçerliği yine Karaşar ve Öğülmüş (2020) tarafından yürütülmüş ve ölçeğin ergenler için de geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır. Ölçeğin alt boyutları *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık*, *Sosyal Geri Çekilme* ve *Olumlu İzlenim Bırakma* olarak adlandırılmıştır. Ters puanlanan maddesi bulunmayan ölçekten 25 ila 125 arasında puan alınabilmektedir. Yürütülen DFA ile ölçeğin üç faktörlü yapısı doğrulanmıştır ($\chi^2/sd= 2.11$, RMSEA= .06, NNFI= .94, CFI= .95, RMR= .06, NFI=.90, IFI= .95). Güvenirlik analizi için yürütülen test-tekrar test analizinde iki uygulama arasındaki korelasyon .90 olarak belirlenmiştir. İç tutarlık katsayısı ölçeğin geneli için .90 olarak bulunurken, her bir alt boyut için sırasıyla .83, .80 ve .80 olarak saptanmıştır (Karaşar ve Öğülmüş, 2016a).

İlişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ölçeği

Benliğin bireyci, toplulukçu ile ilişkisel yönlerini belirlemek amacıyla orijinali Kashima ve Hardie'ye (2000) ait olan ölçek Ercan (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. 7'li Likert tipindeki ölçeğin *Bireycilik*, *İlişkisel* ve *Toplulukçuluk* olarak adlandırılan alt boyutlarının 10 ila 70 arasında puan alınabilmektedir. Ercan (2011) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında ölçeğin üç faktörlü orijinal faktör yapısını koruduğu saptanmıştır ($\chi^2/sd=2.66$, GFI = 0.85, AGFI= 0.82, NNFI= 0.90, CFI= 0.91, RMSEA= 0.07, SRMR= 0.06). Güvenirliğini belirlemek amacıyla yapılan test-tekrar test analizinde iki uygulama arası korelasyon .79 olarak saptanmıştır. Bununla birlikte, ölçeğin iç tutarlık katsayıları her bir alt boyut için sırasıyla .73, .68 ve .77 olarak belirlenmiştir.

Ana-baba tutum ölçeği

Bireylerin ana-baba tutumunu belirlemek amacıyla Kuzgun'un (1972) geliştirdiği, ardından Kuzgun ve Eldeleklioğlu'nun (1999) revize ettiği ölçekte 40 madde ve *Demokratik*, *Koruyucu/İstekçi* ile *Otoriter* olarak adlandırılan üç alt boyut bulunmaktadır. 5'li Likert tipindeki ölçeğin her bir alt boyutu için puanlar ayrı hesaplanmaktadır. Ölçeğin güvenirlik analizlerinde iç tutarlılık katsayısı alt boyutlarda sırasıyla .89, .82 ve .78 olarak saptanmıştır (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005).

Verilerin analizi

Veriler SPSS 21 paket programı kullanılarak çözümlenmiş ve analizler %95 güven düzeyinde yürütülmüştür. Veri analizi öncesinde normallik varsayımı katılımcıların sosyal onay ihtiyacı, ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumu ölçeklerinden aldıkları puanlardan elde edilen çarpıklık ve basıklık katsayılarına göre belirlenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri Tabachnick ve Fidell'in (2013) önerdiği gibi +1,5 ile -1,5 arasında yer aldığından, verilerin normal dağılım varsayımını

karşılığında belirlenmiş (çarpıklık, en düşük: -1,064 en yüksek: ,463; basıklık, en düşük: -,509 en yüksek: 1,369) ve buradan hareketle analizlerde parametrik yöntemler kullanılmıştır. Sosyal onay ihtiyacı, ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumunun cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmaması *Bağımsız Örneklemeler t Testi* ile; sosyal onay ihtiyacı, ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumu arasındaki ilişkiler ise *Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Tekniği* ile belirlenmiştir. Sosyal onay ihtiyacının yordanmasında ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ile ana-baba tutumunun rolünün incelenmesi için ise *Standart Çoklu Doğrusal Regresyon Analizinden* faydalanılmıştır.

Bulgular

Araştırmadan elde edilen bulgular sırasıyla (i) değişkenler arası ilişkiler ve betimsel istatistikler, (ii) değişkenlerin cinsiyet açısından incelenmesi ve (iii) sosyal onay ihtiyacının yordanmasında ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumunun rolü olmak üzere üç alt başlıkta sunulmuştur.

Sosyal onay ihtiyacı, ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ile ana-baba tutumu arasındaki ilişkiler ve betimsel istatistikler

Sosyal onay ihtiyacı, ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ile ana-baba tutumu arasındaki ilişkileri incelenmek amacıyla yapılan Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı testi sonuçları ile ölçek puanlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

Sosyal onay ihtiyacı, ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumu arasındaki pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı sonuçları ve betimsel istatistikler

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	\bar{X}	Ss
1. BYD	1	,635**	,679**	,876**	,007	,205**	,283**	,077	,119	,018	3,12	0,87
2. SGÇ		1	,745**	,884**	-,275**	-,053	,047	,105	,191**	-,005	2,22	0,77
3. OİB			1	,908**	-,126	,035	,089	,110	,139*	-,048	2,65	0,83
4. SOİÖ				1	-,141*	,076	,163*	,109	,166*	-,013	2,66	0,73
5. BB					1	,692**	,549**	-,208**	-,171*	,287**	5,96	0,75
6. İB						1	,792**	-,184**	-,086	,279**	5,65	0,81
7. TB							1	-,185**	-,061	,329**	5,35	0,99
8. OT								1	,679**	-,695**	2,32	0,84
9. KİT									1	-,325**	2,44	0,77
10. DT										1	3,82	0,86

* $p < .05$; ** $p < .01$; BYD: Başkalarının Yargılarına Duyarlılık ; SGÇ: Sosyal Geri Çekilme ; OİB: Olumlu İzlenim Bırakma ; SOİÖ: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ; BB: Bireyci Benlik ; İB: İlişkisel Benlik ; TB: Toplulukçu Benlik ; OT: Otoriter Tutum ; KİT: Koruyucu/İstekçi Tutum ; DT: Demokratik Tutum

Tablo 1’e göre sosyal onay ihtiyacı alt boyutlarından *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık* ile ilişkisel Benlik ($r=.205$) ve Toplulukçu Benlik ($r=.283$) arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır ($p < .01$). *Sosyal Geri Çekilme* alt boyutu ile Bireyci Benlik arasında ($r=-.275$) anlamlı ve negatif yönlü ilişki; Koruyucu/İstekçi Tutum arasında ($r=.191$) anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır ($p < .01$). *Olumlu İzlenim Bırakma* alt boyutu ile Koruyucu/İstekçi Tutum ($r=.139$) arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır ($p < .05$). *Sosyal Onay İhtiyacı* toplam puanı ile

Bireyci Benlik ($r=-.141$) arasında anlamlı ve negatif yönlü ilişki; Toplulukçu Benlik ($r=.163$) ve Koruyucu/İstekçi Tutum ($r=.166$) arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır ($p<.05$). Tüm ilişkilerin zayıf düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik alt boyutlarından *Bireyci Benlik* ile Otoriter Tutum ($r=-.208$) ve Koruyucu/İstekçi Tutum ($r=-.171$) arasında anlamlı ve negatif yönlü ilişki; Demokratik Tutum ($r=.287$) arasında ise anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır ($p<.01$). *İlişkisel Benlik* alt boyutu ile otoriter tutum ($r=-.184$) arasında anlamlı ve negatif yönlü ilişki; Demokratik Tutum ($r=.279$) arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır ($p<.01$). *Toplulukçu Benlik* alt boyutu ile otoriter tutum ($r=-.185$) arasında anlamlı ve negatif yönlü ilişki; Demokratik Tutum ($r=.329$) arasında ise anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır ($p<.01$). İlişkilerin çoğunun zayıf düzeyde olduğu görülmektedir.

Sosyal onay ihtiyacı, ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumunun cinsiyet açısından incelenmesi

Sosyal onay ihtiyacı, ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumunun cinsiyet açısından incelenmesi için yürütülen bağımsız örneklem t testi bulguları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Sosyal onay ihtiyacı, ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumunun cinsiyet açısından incelenmesine ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

Faktör	Değişken	n	\bar{X}	Ss	t	p
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	Erkek	45	3,23	0,89	,950	,343
	Kadın	174	3,09	0,87		
Sosyal Geri Çekilme	Erkek	45	2,22	0,64	,041	,967
	Kadın	174	2,22	0,80		
Olumlu İzlenim Bırakma	Erkek	45	2,53	0,70	-1,048	,296
	Kadın	174	2,68	0,86		
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	Erkek	45	2,66	0,62	-,003	,997
	Kadın	174	2,66	0,76		
Bireyci Benlik	Erkek	45	5,80	0,79	-1,685	,094
	Kadın	174	6,01	0,73		
İlişkisel Benlik	Erkek	45	5,57	0,96	-,794	,428
	Kadın	174	5,67	0,77		
Toplulukçu Benlik	Erkek	45	5,18	1,08	-1,252	,212
	Kadın	174	5,39	0,97		
Otoriter Tutum	Erkek	45	2,38	0,78	,569	,570
	Kadın	174	2,30	0,86		
Koruyucu/İstekçi Tutum	Erkek	45	2,53	0,70	,915	,361
	Kadın	174	2,42	0,78		
Demokratik Tutum	Erkek	45	3,74	0,81	-,750	,454
	Kadın	174	3,85	0,87		

* $p<.05$

Tablo 2’de görüldüğü üzere kadınlar ve erkekler arasında *Sosyal Onay İhtiyacı, İlişkisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik* ve *Ana-Baba Tutumu* puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$).

Sosyal onay ihtiyacının yordanmasında ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumunun rolü

Sosyal onay ihtiyacı alt boyutlarından *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık* üzerinde ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ile ana-baba tutumunun yordayıcı rolünün belirlenmesi için yürütülen standart çoklu doğrusal regresyon analizi Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3.

Başkalarının yargılarına duyarlılığın yordanmasına ilişkin standart çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Bağımlı değ	Bağımsız değ	β	t	p	R^2
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	Bireyci Benlik	-,238	-2,636	,009*	,131
	İlişkisel Benlik	,126	1,034	,302	
	Toplulukçu Benlik	,326	3,042	,003*	
	Otoriter Tutum	,093	,773	,441	
	Koruyucu/İstekçi Tutum	,054	,590	,556	
Demokratik Tutum	,026	,269	,788		

Katsayı: $F=5,304$ $p=,000$ * $p<.05$

Tablo 3’e göre, regresyona giren tüm bağımsız değişkenler birlikte *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık* alt boyutundan alınan puanları anlamlı olarak yordamıştır ($F=5,304$, $p<.05$). Standardize edilmiş (β) katsayısı ve t değerlerine göre altı bağımsız değişkenden *Toplulukçu Benlik* ($\beta=,326$) *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık*’ın en güçlü yordayıcısı olup bunu *Bireyci Benlik* ($\beta=-,238$) izlemektedir. Bir başka deyişle *Toplulukçu Benlik* *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık*’ı artırmakta; *Bireyci Benlik* azaltmaktadır. Diğer bağımsız değişkenlerin *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık* alt boyutunu yordama oranları anlamlılık düzeyine ulaşamamıştır ($p>.05$). Tablo 3’e göre *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık*’taki değişimin %13’ü *Bireyci Benlik* ve *Toplulukçu Benlik* tarafından açıklanmaktadır.

Sosyal onay ihtiyacı alt boyutlarından *Sosyal Geri Çekilme* üzerinde ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ile ana-baba tutumunun yordayıcı rolünün belirlenmesi için yürütülen standart çoklu doğrusal regresyon analizi Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4.

İlişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumunun, sosyal geri çekilmeye etkisinin incelenmesi

Bağımlı değ	Bağımsız değ	β	t	p	R^2
Sosyal Geri Çekilme	Bireyci Benlik	-,441	-4,956	,000*	,158
	İlişkisel Benlik	,076	,638	,524	
	Toplulukçu Benlik	,210	1,995	,047*	
	Otoriter Tutum	,048	,411	,681	
	Koruyucu/İstekçi Tutum	,137	1,525	,129	
Demokratik Tutum	,109	1,143	,254		

Katsayı: $F=6,632$ $p=,000$ $*p<.05$

Tablo 4'e göre, regresyona giren tüm bağımsız değişkenler birlikte *Sosyal Geri Çekilme* alt boyutundan alınan puanları anlamlı olarak yordamıştır ($F=6,632$, $p<.05$). Standardize edilmiş (β) katsayısı ve t değerlerine göre altı bağımsız değişkenden *Bireyci Benlik* ($\beta=-,441$) Sosyal Geri Çekilmenin en güçlü yordayıcısı olup bunu *Toplulukçu Benlik* ($\beta=,210$) izlemektedir. Bir başka deyişle Bireyci Benlik *Sosyal Geri Çekilmeyi* azaltmakta; Toplulukçu Benlik artırmaktadır. Diğer bağımsız değişkenlerin Sosyal Geri Çekilme alt boyutunu yordama oranları anlamlılık düzeyine ulaşamamıştır ($p>.05$). Tablo 4'e göre *Sosyal Geri Çekilmedeki* değişimin %16'sı Bireyci Benlik ve Toplulukçu Benlik tarafından açıklanmaktadır.

Sosyal onay ihtiyacı alt boyutlarından *Olumlu İzlenim Bırakma* üzerinde ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ile ana-baba tutumunun yordayıcı rolünün belirlenmesi için yürütülen standart çoklu doğrusal regresyon analizi Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5.

İlişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumunun, olumlu izlenim bırakmaya etkisinin incelenmesi

Bağımlı değ	Bağımsız değ	β	t	p	R^2
Olumlu İzlenim Bırakma	Bireyci Benlik	-,266	-2,844	,005*	,069
	İlişkisel Benlik	,102	,805	,422	
	Toplulukçu Benlik	,167	1,504	,134	
	Otoriter Tutum	,062	,503	,616	
	Koruyucu/İstekçi Tutum	,074	,781	,435	
Demokratik Tutum	,013	,128	,899		

Katsayı: $F=2,604$ $p=,019$ $*p<.05$

Tablo 5'e göre, regresyona giren tüm bağımsız değişkenler birlikte *Olumlu İzlenim Bırakma* alt boyutundan alınan puanları anlamlı olarak yordamıştır ($F=2,604$, $p<.05$). Standardize edilmiş (β) katsayısı ve t değerlerine göre altı bağımsız değişkenden *Bireyci Benlik* ($\beta=-,266$) *Olumlu İzlenim Bırakma*nın en güçlü yordayıcısıdır. Bir başka deyişle Bireyci Benlik *Olumlu İzlenim Bırakmayı* azaltmaktadır. Diğer bağımsız değişkenlerin *Olumlu İzlenim Bırakma* alt boyutunu yordama oranları anlamlılık düzeyine ulaşamamıştır ($p>.05$). Tablo 5'e göre *Olumlu İzlenim Bırakmadaki* değişimin %7'si Bireyci Benlik tarafından açıklanmaktadır.

Sosyal Onay İhtiyacı toplam puanı üzerinde ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ile ana-baba tutumunun yordayıcı rolünün belirlenmesi için yürütülen standart çoklu doğrusal regresyon analizi Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

İlişkisel-bireyci-toplulukçu benlik kurgusu ve ana-baba tutumunun, sosyal onay ihtiyacına etkisinin incelenmesi

Bağımlı değ	Bağımsız değ	β	t	p	R^2
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	Bireyci Benlik	-,350	-3,855	,000*	,125
	İlişkisel Benlik	,115	,942	,347	
	Toplulukçu Benlik	,266	2,476	,014*	

Otoriter Tutum	,077	,643	,521
Koruyucu/İstekçi Tutum	,098	1,062	,289
Demokratik Tutum	,053	,549	,583

Katsayı: $F=5,071$ $p=,000$ * $p<.05$

Tablo 6’da görüldüğü üzere, regresyona giren tüm bağımsız değişkenler birlikte *Sosyal Onay İhtiyacı* ölçeğinden alınan puanı anlamlı olarak yordamıştır ($F=5,071$, $p<.05$). Standardize edilmiş (β) katsayısı ve t değerlerine göre altı bağımsız değişkenden *Bireyci Benlik* ($\beta=-,350$) Sosyal Onay İhtiyacının en güçlü yordayıcısı olup bunu *Toplulukçu Benlik* ($\beta=,266$) izlemektedir. Bir başka deyişle Bireyci Benlik *Sosyal Onay İhtiyacını* azaltmakta; Toplulukçu Benlik artırmaktadır. Diğer bağımsız değişkenlerin *Sosyal Onay İhtiyacı* toplam puanını yordama oranları anlamlılık düzeyine ulaşamamıştır ($p>.05$). Tablo 6’ya göre *Sosyal Onay İhtiyacındaki* değişimin %13’ü Bireyci Benlik ve Toplulukçu Benlik tarafından açıklanmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, sosyal onay ihtiyacının cinsiyete göre değişmediğinin saptandığı araştırmalar ile paralellik göstermektedir (Değirmenci ve Demirli, 2019; Karaşar, 2014; Karaşar ve Öğülmüş, 2016b; Karaşar ve Öğülmüş, 2017; Karaşar, 2020b; Türkmen, 2019; Yalçınkaya, Taner ve Demirci, 2019). Dolaylı olarak sosyal onay ihtiyacının araştırıldığı diğer çalışmalarda da cinsiyete göre farklılıkların olmadığı saptanmıştır (Göller, 2010; Ekşi, 2012; Erözkan, 2004). Bu bulgu, Kağıtçıbaşı’nın (2010) belirttiği gibi Türkiye’de kültürel olarak sosyal uyumun önemli olması nedeniyle, onay ihtiyacının bireyleri cinsiyetten bağımsız bir biçimde etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Nitekim Karaşar ve Öğülmüş de (2016b, s.482) bu durumu, Türk toplumunda başkalarının neler düşüneceği yönündeki kaygıların cinsiyet ayrımı yapılmadan bireylere aktarılmasıyla açıklamaktadır. Bir anlamda sosyal onay ihtiyacı, bireylerin kişiler arası bağları kurması ve ilişkilerin devamlılığını sağlaması açısından önemli olduğundan tüm bireylerde mevcut olan bir ihtiyaçtır (Karaşar, 2020b).

Elde edilen bulgular ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik kurgularının da cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde benlik kurgusunun cinsiyete göre farklılık göstermediği bir başka çalışmada yazarlar bu durumu Kağıtçıbaşı’nın (1996) öne sürdüğü biçimde bireylerde cinsiyetten bağımsız olarak ilişki kurma ve özerk olma ihtiyacının varlığı ile ilişkilendirmiştir (aktaran Sevinç ve Şener-Kılınç, 2018). Koydemir ve Mısıır’ın (2015) çalışmasında ise benlik kurgusuna ilişkin cinsiyetler arası anlamlı fark bulunmasına karşılık, etki büyüklüğünün oldukça zayıf olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte alanyazında toplulukçuluk puanları bağlamında cinsiyetler arası farkların bulunmadığına (Ercan, 2011), söz konusu bireycilik ve ilişkisellik puanları olduğunda ise modernleşmeyle birlikte kadın ve erkek arasındaki cinsiyete göre farkın azaldığına ilişkin bulgular da mevcuttur (Ercan, 2013; Feldman ve Rosenthal, 1991). Bu araştırmadan elde edilen bulguların, araştırmancının çalışma grubunun ağırlıklı olarak modernleşmenin etkilerine açık durumdaki üniversite öğrencisi kadınlardan oluşmasından kaynaklı olabileceği değerlendirilmektedir.

Bulgular, ana-baba tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Alanyazında ana-baba tutumlarının çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmasına ilişkin çelişkili bulgular yer almaktadır. Bazı araştırmacılar Güney Asya ve Orta Doğu’da ana-baba tutumlarının erkek çocuk lehine olduğunu, kaynakların kısıtlı olması nedeniyle ebeveynlerin böyle bir ayrımcılığa gittiklerini öne sürmektedir (Barcellos, Carvalho ve Lleras-Muney, 2014; Maccini ve Dean, 2009). Ana-baba tutumları ve cinsiyet ile ilgili farklılıkların temelinde sosyo-demografik unsurların bulunduğu

değerlendirildiğinde, (Budd, Behling, Li, Parikshak, Gershenson, Feuer ve Danko, 2012) bulguların kültürel çerçevede değerlendirilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda alanyazın incelendiğinde, cinsiyete göre farklılığın saptandığı araştırmalar (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016; Doğru, 2017; Dokuyan, 2016) kadar, farklılığın saptanmadığı çalışmaların da (Biricik, 2011; Çetinkaya, 2019; Sağat, 2016; Özdemir ve Çok, 2011; Tuzgöl, 1998) yer aldığı görülmektedir. Bulguların bu bağlamda çelişkili olması, ilgili yapının ölçümündeki farklılıklardan, örneklemin sosyo-demografik özelliklerinden ve kadın-erkek oranı açısından denk olmamasından kaynaklı olabileceği değerlendirilmektedir. Modernleşmenin etkilerine açıklık, benlik kurgularında olduğu kadar ana-baba tutumları üzerinde de belirleyici olabilir. Bu bağlamda elde edilen bulgular, araştırmancının çalışma grubunun kadın ağırlıklı ve Triandis'e (1995) göre toplumun orta ve üst sınıfını temsil eden üniversite öğrencilerinden oluşması ile ilişkili olabilir.

Bu araştırmada sosyal onay ihtiyacı ile değişkenler arası ilişkilere yönelik bulgular incelendiğinde, *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık* alt boyutu ile İlişkisel Benlik ve Toplulukçu Benlik arasında pozitif yönlü ilişki olduğu görülmektedir. Bununla birlikte *Sosyal Geri Çekilme* alt boyutu ile Bireyci Benlik arasında negatif yönlü ilişki, Koruyucu/İstekçi Tutum arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. Ayrıca *Olumlu İzlenim Bırakma* alt boyutu ile Koruyucu/İstekçi Tutum arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunduğu görülmektedir. *Sosyal Onay İhtiyacı* toplam puanı ile de Bireyci Benlik arasında negatif yönlü, Toplulukçu Benlik ile Koruyucu/İstekçi Tutum arasında ise pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunduğu saptanmıştır. Elde edilen bu bulgulara paralel biçimde Karaşar ve Öğülmüş'ün (2016b) çalışmasında da sosyal onay ihtiyacı ile tüm benlik kurguları arasında anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Buna göre sosyal onay ihtiyacı ile ilişkisel benlik ve toplulukçu benlik pozitif yönde; bireyci benlik ise negatif yönde anlamlı ilişkilidir (Karaşar ve Öğülmüş, 2016b). Toplulukçu ve ilişkisel olarak nitelendirilen geleneksel Türk toplumunda akraba, komşu gibi diğer bireylerin görüşlerine verilen önem, bireyleri topluma uyum göstermeye teşvik etmektedir (Hofstede, 1991; Kağıtçıbaşı, 2010; İmamoğlu, Küller, İmamoğlu ve Küller, 1993). Bu bağlamda bu çalışmadan elde edilen bulgular diğerlerinin düşüncelerine verilen değerle görülen farklılıkların, başkalarına karşı olumlu bir görünüm sürdürme isteğini belirlediği şeklinde yorumlanabilir. Koruyucu/istekçi tutumdaki ana-babalar çocuğun bağımsızlaşmasından korktukları için çocuk üzerinde gereğinden fazla denetim sağlayarak kendi belirledikleri sınırlar çerçevesinde hareket etmeleri yönünde çaba gösterirler (Eldeleklioğlu, 1996). Bu tutum çocukların bağımsız hareket etme yetisini köreltir. Ana-baba çocuk adına sorumluluk aldığı için bir birey olma yönündeki girişimleri reddedilen çocuk özerk hareket edemez, utangaçlık düzeyi artarken özgüveni azalır (Gökmenoğlu, 2011; Kulaksızoğlu, 2011). Bu bağlamda bu araştırmadan elde edilen koruyucu/istekçi ana-baba tutumunun sosyal onay ihtiyacı ile ilişkisine yönelik bulgular, bu tutumla yetişmiş bireylerin hayata hazır oluşlarında ve kendi sorumluluklarını yerine getirebilmelerindeki yetersizliğe bağlı olarak onay arayışı içinde olmaları ile açıklanabilir.

Kağıtçıbaşı'na (2000) göre aile, yapısı ve dinamikleri bağlamında içinde olduğu kültürün küçük bir modelini yansıttığından, benlik kurgusundaki farklılıkların ortaya çıkmasında belirleyici bir role sahiptir. Bireyde baskın olan benlik kurgusu, ailede sosyalleşme süreçleriyle ilişkilidir. Bu araştırmada benlik kurguları ile ana-baba tutumları arasındaki ilişkilere yönelik bulgular değerlendirildiğinde, her üç benlik kurgusunun da *Otoriter Tutum* ile negatif yönlü, *Demokratik Tutum* ile pozitif yönlü anlamlı ilişkiler gösterdiği saptanmıştır. Bu bağlamda benliğin şekillenmesindeki referans noktasının ana-babanın sevgisi, tutumu ve davranışları olduğunu söylemek mümkündür (Kasatura, 1998). Nitekim alanyazında demokratik ortamda benlik gelişimi sağlıklı ve istendik bir biçimde sonuçlandığı, çocuklar daha özgüvenli ve toplumsal olduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır (Demiriz, 1997; Yavuzer, 2003). Otoriter tutum ise çocuğu belirli davranış kalıplarına göre şekillendirmeye, kontrol etmeye ve değerlendirmeye çalıştığından ailedeki sosyalleşme süreçleri bu didaktik yapıdan olumsuz etkileniyor olabilir. Bu çalışmada üç benlik kurgusunun da otoriter tutumla negatif yönde ilişkili olması,

çocukların deneyimledikleri çevre ve ebeveyn ilişkisinin kültürel farklılıklara rağmen ortak etkilerini gösteriyor olabilir. Katı bir ceza sistemi ve otoriteye itaat beklentisi altında ezilmek gelişimsel sorunlar yaratmakta, güven problemi ortaya çıkarmakta, sevgisiz, sağlıklı ilişkiler geliştiremeyen bireyler haline gelmelerine neden olmaktadır (Ekşi, 1990; Steinberg ve Silk, 2002).

Sosyal onay ihtiyacının yordanmasında ana-baba tutumu ile ilişkisel-bireyci-toplulukçu benliğin rolüne ilişkin bulgular, ana-baba tutumu alt boyutlarının sosyal onay ihtiyacı alt boyutlarıyla anlamlı olarak ilişkili olmasına rağmen regresyon modelindeki katkısının anlamlı olmadığını göstermiştir. Bu durum, aile içi etkileşimin ekolojik, ekonomik, sosyal bağlamdaki değişimlerden etkilenmeye açık ve dinamik bir yapı olmasından kaynaklı olabilir (Kağıtçıbaşı, 1999). Bu dinamik yapısı nedeniyle ana-baba tutumu, sosyal onay ihtiyacı ile anlamlı düzeyde ilişkili olmasına rağmen, görece daha stabil bir yapı sergileyen kültürel bağlamla birlikte sosyal onay ihtiyacı üzerinde yordayıcı bir etkide bulunmamış olabilir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, sosyal onay ihtiyacı ölçeğinden alınan toplam puanların %13'ünü bireyci benlik ile toplulukçu benliğin açıkladığını; bu bağlamda bireyci benliğin sosyal onay ihtiyacını azalttığı; toplulukçu benliğin ise artırdığı ortaya koymuştur. Bununla birlikte sosyal onay ihtiyacı alt boyutlarından *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık* ve *Sosyal Geri Çekilmeyi* toplulukçu benlik ile bireyci benliğin yordadığı, *Olumlu İzlenim Bırakma* alt boyutunu ise bireyci benliğin yordadığı saptanmıştır. Twenge ve Im (2007), toplulukçu kültürlerde diğerlerinin düşünceleri bireyler için belirleyici olduğundan sosyal onay ihtiyacının bireyci kültürlerle kıyasla daha yüksek olduğunu öne sürmektedir. Johnson (1998) birey düzeyinde yapılan araştırmalardan elde edilen bulguların bu görüşleri destekler nitelikte olup, toplulukçu kültürlerde sosyal onay ihtiyacı puanlarının bireyci kültürlerden yüksek olduğunu vurgulamaktadır (aktaran Johnson ve Van de Vijver, 2003). Nitekim bu araştırmada da alanyazındaki diğer bulgularla (Karaşar ve Öğülmüş, 2016b) benzer şekilde, sosyal onay ihtiyacının yordanmasında toplulukçu benliğin önemli bir role sahip olduğu görülmüştür. Dökmen'e (2010) göre de Türkiye'nin geleneksel kültürel yapısı kişileri bireysellik eğilimlerini bastırmaları yönünde etkilemektedir (aktaran Karaşar, 2014). Geleneksel Türk kültüründe yetişen bireyler önemli kararları yakınlarından onay alarak vermeye ihtiyaç duymaktadırlar (Özdemir ve Çok, 2011). Bu bağlamda elde edilen bulgu, geleneksel yapının şekillendirdiği benlik kurgusunun grup onayını almayı ön plana çıkartarak sosyal onay ihtiyacını destekliyor olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, sosyal onay ihtiyacı üzerindeki etkinin birey düzeyinde değil, makro düzeyde gerçekleştiği ve bu nedenle ana-baba tutumlarından ziyade benlik kurgularının yordayıcı rolde olduğu değerlendirilebilir.

Sonuç olarak bu araştırma, sosyal onay ihtiyacının yordayıcılarına erken bir bakış niteliğindedir. Alanyazında, özellikle Türkiye özelinde sosyal onay ihtiyacı bağlamında yapılan çalışmalar henüz oldukça sınırlı sayıdadır. Bu nedenle bu araştırmadan elde edilen bulgular, bu sınırlı literatür çerçevesinde irdelenmiştir. Bunun yanı sıra çalışmanın yöntemsel bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Araştırmanın verileri yalnızca Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerden toplanmıştır. Bu bağlamda çalışma grubunun Triandis'in (1995) belirttiği gibi, yalnızca orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyi temsil ettiği ifade edilebilir. Bununla birlikte, çalışma grubundaki cinsiyet oranı kadın ağırlıklıdır. Gelecekteki araştırmalarda farklı bölgeler ve üniversitelerden veriler toplanabilir, kadın ve erkek katılımcıların birbirine denk dağılım göstermesine dikkat edilerek bulgular arası karşılaştırmalar yapılabilir ve araştırmanın genellenebilirliği artırılabilir. Sosyal onay ihtiyacının yordayıcılarına yönelik olarak gelecek çalışmalarda nitel araştırmalar tasarlanarak bu yapıyı besleyen inançlar incelenebilir. Kültürler arasında var olan onaylanma ihtiyacında görülen bu farklılıkların eğitim öğretimin ve iş hayatının planlanması açısından da çıkarımları olduğu değerlendirilmektedir. Onaylanma ihtiyacı, sınıf içinde öğrenci davranışları üzerinde, iş ortamlarında ise çalışanlar arasındaki iletişim normları açısından belirleyici olabilmektedir

(Dozier, Husted ve McMahon, 1998). Bu açıdan değerlendirildiğinde uygulayıcılar yaş, eğitim düzeyi ve ihtiyaç duyulan bağlama (okul, iş, aile gibi) göre sosyal onay ihtiyacını destekleyecek çalışmaları planlayabilir, bu ihtiyacı en yüksek olan grupları belirleyerek onlara yönelik psiko eğitim ve destek programları geliştirilebilirler.

Kaynakça

- Aronson, E., Wilson, T. D. ve Akert, R. M. (2012). *Sosyal psikoloji*. (O. Gündüz, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Aydoğdu, F. ve Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 69-585. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/befdergi/issue/28762/307860>
- Aydoğmuş, E. N. ve Demir, M. (2017, Mayıs). *Problemlili internet kullanımı ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. 1.Uluslararası Al Farabi Sosyal Bilimler Kongresi, 11- 14 Mayıs 2017. Erişim adresi: <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/KLphn.pdf>
- Banaji, M. R. ve Prentice, D. A. (1994). The self in social contexts. *Annual Review of Psychology*, 45, 297–332. <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.45.020194.001501>
- Barcellos, S.H., Carvalho, L. ve Lleras-Muney, A. (2014). Child gender and parental investments in India: Are boys and girls treated differently? *American Economic Journal: Applied Economics* 6(1), 157–89. <https://doi.org/10.1257/app.6.1.157>
- Barreto, M., ve Ellemers, N. (2000). You can't always do what you want: Social identity and self-presentational determinants of the choice to work for a low-status group. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(8), 891-906. <https://doi.org/10.1177/01461672002610001>
- Baytemir, K. (2019). Perfectionism, irrational beliefs, need for social approval and gender as predictors of parent exam anxiety. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 8(1), 161-178. <https://doi.org/10.14686/buefad.417814>
- Baytemir, K., Karaşar, B. ve Öğülmüş, S. (2017). Ebeveyne bağlanma ve sosyal onay ihtiyacının kişilerarası yeterliği yordayıcılığı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 949-960. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.305546>
- Biricik, Z. (2011). Üniversite öğrencilerinde algılanan anne baba tutumları ile uyum düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Erişim adresi: <https://openaccess.maltepe.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12415/3132>
- Budd, K.S., Behling, S., Li, Y., Parikshak, S., Gershenson, R. A., Feuer, R., ve Danko, C. M. (2012). Measuring attitudes toward acceptable and unacceptable parenting practices. *Journal of Child and Family Studies*, 21, 247–261. <https://doi.org/10.1007/s10826-011-9470-3>
- Burke, P.J. (1980). The self: measurement implications from a symbolic interactionist perspective, *Social Psychology Quarterly*, 43, 18-29. <https://doi.org/10.2307/3033745>
- Canlı, D. ve Karaşar, B. (2021). Predictors of Major Depressive Disorder: The Need for Social Approval and Self-Esteem. *Alpha Psychiatry*, 22(1), 38-42.
- Cooley, C.H. (1902). *Human nature and the social order*. Charles Scribner's Sons, New York.
- Crowl, T. K. (2001). Grading behavior and teacher's need for social approval. *Education*, 104(3), 291–295. Erişim adresi: <https://eric.ed.gov/?id=EJ301799>
- Crowne, D. P., ve Marlowe, D. (1960). A new scale of social desirability independent of psychopathology. *Journal of Consulting Psychology*, 24, 349–354. <https://doi.org/10.1037/h0047358>
- Crowne, D. P., ve Marlowe, D. (1964). *The approval motive*. New York: Wiley.
- Çetinkaya, S. (2019). Algılanan anne baba tutumlarının ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile ilişkisinin incelenmesi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Erişim adresi: <https://openaccess.izu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12436/350>
- Davis, E. M. (1983). Effects of self-monitoring, need for social approval, and sex on the occurrence of constructive humour. (*Abstract Of Doctoral Dissertation, University of Nebraska*). Erişim adresi: <http://Digitalcommons.Unl.Edu/Dissertations/AAI8404811/>.
- Değirmenci, E. ve Demirli, C. (2019). Çekirdek veya geniş ailede yetişen bireylerde sosyal onay ihtiyacı ile benliğin farklılaşması arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 2(1), 79-95. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/apjec/issue/50946/664688>
- Demiriz, S. (1997). 9 ve 12 Yaş Çocuklarının Benlik Kavramları ile Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Doktora Tezi*), Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Doğru, D. (2017). Üniversite öğrencilerinde algılanan anne baba tutumlarının eş seçme stratejileri ve evlilik tutumu ile ilişkisi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Erişim adresi: <http://acikerisim.gelisim.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11363/831/525400.pdf?sequence=1&view=fulltext>
- Dokuyan M. (2016). 12.sınıf öğrencilerinde algılanan anne-baba tutumları ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 1-21. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aeusbed/issue/25261/282781>
- Dozier, J. B., Husted, B. W. Ve McMahon, J. T. (1998). Need for approval in low-context and high-context cultures: a communications approach to cross-cultural ethics. *Teaching Business Ethics*, 2, 111–125.
- Dönmezer, İ. (2009). *Ailede iletişim ve etkileşim*. Ankara: Hegem Yayınları
- Eldeleklioğlu, J. (1996). Karar stratejileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişki. (*Doktora Tezi*). Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, genç, ana babalar*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Ekşi, F., (2012). Kişilerarası ilişkiler: psikolojik danışmanlık ve halkla ilişkiler öğrencilerinin karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 79-94. Erişim adresi: <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TVRNek56STFOU09/kisilerarasi-iliskiler-psikolojik-danismanlik-ve-halkla-iliskiler-ogrencilerinin-karsilastirilmesi>
- Ercan, H. (2011). İlişkisel-Bireyci-toplulukçu benlik ölçeğinin psikometrik özellikleri ve uyarlama çalışması. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(21), 37-45. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kmusekad/issue/10215/125552>
- Ercan, H. (2013). Genç yetişkinlerde benlik kurgusu üzerine bir çalışma. *Journal of World of Turks*, 6(2), 157-178. Erişim adresi: <http://www.dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/viewArticle/454>
- Erözkan, A. (2004). Üniversite öğrencilerinin kişilerarası duyarlılıkları ile reddedilme duyarlılıklarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 5(2), 85-98. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1336977>
- Feldman, S. S., ve Rosenthal, D. A. (1991). Age expectations of behavioral autonomy in Hong Kong, Australian and American youth: The influence of family variables and adolescents' values. *International Journal of Psychology*, 26(1), 1–23. <https://doi.org/10.1080/00207599108246846>
- Göller, L. (2010). Ergenlerin akılcı olmayan inançları ile depresyon-umutsuzluk düzeyleri ve algıladıkları akademik başarılar arasındaki ilişkiler. (*Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Gökkaya, F., Deniz, İ. ve Gedik, Z. (2020). Sosyal medya bağımlılığının sosyal onay ihtiyacı ve beden memnuniyeti ile ilişkisi. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(2), 94-105. Erişim adresi: <https://www.ejmanager.com/mnstemps/12/12-1577888634.pdf?t=1591476783>
- Gökmenoğlu, E. (2011). Üniversite öğrencilerinin utangaçlık düzeyleri ile algıladıkları anne-baba tutumları arasındaki ilişki. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Maltepe Üniversitesi, İstanbul. Erişim adresi: <http://openaccess.maltepe.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12415/2749>
- Heine, S. J., ve Renshaw, K. (2002). Interjudge agreement, self-enhancement, and liking: Cross-cultural divergences. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 578–587. <https://doi.org/10.1177/0146167202288002>
- Hewitt, P. L. ve Flett, G. L., (1991). Perfectionism in the self and social contexts: conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 456-470. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.3.456>
- Hofstede, G. (1991). *Cultures and organizations: Software of the mind*. London: McGraw-Hill.
- Ingman, K. A. (1999). Examination of social anxiety, social skills, social adjustment, and self-construal in Chinese and American students at an American university, (*Doctoral Dissertation*), Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University. Erişim Adresi: <http://scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-051099-181252/unrestricted/disssetd.pdf>
- İmamoğlu, E. O., Küller, R., İmamoğlu, V., ve Küller, M. (1993). The social psychological worlds of Swedes and Turks in and around retirement. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 24, 26-41. <https://doi.org/10.1177/0022022193241002>

- Johnson, T. P., ve Van de Vijver, F. J. R. (2003). Social desirability in cross-cultural research. In J. A. Harkness, F. J. R. Van de Vijver, ve P. P. Mohler (Eds.), *Cross-Cultural Survey Methods* (pp. 195-204). Wiley.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). The model of family change: A rejoinder. *International Journal of Psychology*, 34(1), 15-17. <https://doi.org/10.1080/002075999400069>
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel psikoloji: Kültür bağlamında insan ve aile*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36 (4), 403-422.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Günümüzde insan ve insanlar. Sosyal Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kasatura, İ. (1998). *Kişilik ve Özgüven*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kashima, E. S., ve Hardie, E. A. (2000). The development and validation of the Relational, Individual, and Collective self-aspects (RIC) Scale. *Asian Journal of Social Psychology*, 3(1), 19-48. <https://doi.org/10.1111/1467-839X.00053>
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, B. (2014). Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi: Ankara. Erişim adresi: <https://dSPACE.ankara.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12575/35363>
- Karasar, B. (2020a). Mediator role of the need for social approval in the relationship between perfectionism and codependency: A structural equation modeling study. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 7(2), 40-47. <https://doi.org/10.33200/ijcer.663837>
- Karasar, B. (2020b). Üniversite öğrencilerinde narsisizm ve sosyal onay ihtiyacı, *Turkish Studies -Education*, 15(2), 999-1009. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.41539>
- Karasar, B. (2021). Codependency: An evaluation in terms of depression, Need for social approval and self-love/self-efficacy. *Kastamonu Education Journal*, 29(1), 117-126. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.738845>
- Karasar, B. ve Öğülmüş, S. (2016a). Sosyal onay ihtiyacı ölçeği. geçerlik ve güvenirlik analizi, *Ege Eğitim Dergisi*. 17(1). 84-104. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egeefd/issue/24391/258585>
- Karasar, B. ve Öğülmüş, S. (2016b). Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 469-495. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/26859/282490>
- Karasar, B. ve Öğülmüş, S. (Ekim, 2017). Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacı ve akademik güdülenme. II. International Academic Research Congress, 18-21 Ekim 2017, Antalya.
- Karasar, B. ve Öğülmüş, S. (2020). Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği'nin ergenler üzerinde geçerlik ve güvenirliğinin incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(2), 871-886. <https://dx.doi.org/10.18039/ajesi.7584561>
- Kır, İ. (2011). Toplumsal bir kurum olarak ailenin işlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6150/82609>
- Kitayama, S., Markus, H.R., Matsumoto, H, ve Norasakkunit, V. (1997). Individual and collective processes in the construction of the self: Self enhancement in the United States and self-criticism in Japan. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 1245-67. DOI: 10.1037//0022-3514.72.6.1245
- Koydemir, S. ve Mısır, S. (2015). Benlik Kurguları ve Mutluluk: Deneysel Bir Hazırlama Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 49-60. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/42746/515946>
- Kulaksızoğlu, A. (2011). *Ergenlik Psikolojisi*. 13. Baskı. İstanbul: Remzi.
- Kuzgun, Y. (1972). Ana baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kuzgun, Y. ve Eldeleklioğlu, J. (1999). Ana baba tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/26993/283716>
- Kuzgun, Y. ve Eldeleklioğlu, J. (2005). Anne baba tutumları ölçeği. (Ed. Kuzgun, Y. ve Bacanlı, F.). *PDR'de Kullanılan Ölçekler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Leary, M.R. (1996) *Self-Presentation: Impression management and interpersonal behaviour*. Westview Press, Boulder.

- Leary, M. R. (2007). Motivational and emotional aspects of the self. *Annual Review of Psychology*, 58, 317-344.
- Maccini, S. ve Dean, Y. (2009). Under the Weather: Health, Schooling, and Economic Consequences of Early-Life Rainfall. *American Economic Review*, 99(3), 1006–26. <https://doi.org/10.1257/aer.99.3.1006>
- Marlowe, D. ve Crowne, D. P. (1961). Social desirability and response to perceived situational demands. *Journal of Consulting Psychology*, 25(2), 109-115. DOI:10.1037/h0041627.
- Markus, H. R. ve Kitayama, S. (1991). Culture and the self: implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224–253. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.98.2.224>
- Markus, H. R. ve Kitayama, S. (2010). Cultures and selves: A cycle of mutual constitution. *Perspectives on Psychological Science*, 5, 420-430. DOI:10.1177/1745691610375557
- Masterson, M. L. (1971). Family structure variables and need approval. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 36(1), 12-13. <https://doi.org/10.1037/h0030470>
- Matsumoto, D. (2000). *Culture and psychology: People around the world* (2nd ed.). Wadsworth/Thomson Learning.
- Miller, I. W., Ryan, C. E., Keitner, G. I., Bishop, D. S., ve Epstein, N. B. (2000). The McMaster approach to families: Theory assessment, treatment, and research. *Journal of Family Therapy*, 22, 168-189. <https://doi.org/10.1111/1467-6427.00145>
- Moran, G. (1967). Ordinal Position and Approval Motivation. *Journal of Consulting Psychology*, 31(3), 319-320. <https://doi.org/10.1037/h0024660>
- Niles, F. (1995). Cultural differences in learning motivation and learning strategies: A comparison of overseas and Australian students at an Australian university. *International Journal of Intercultural Relations*, 19(3), 369-385. <https://doi.org/10.1080/00223980.1996.9914991>
- Özdemir, Y. (2010). Ergenlik Döneminde benlik kurgusu gelişiminin ana-babanın çocuk yetiştirme biçimleri açısından incelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(2), 83-90. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/330873367_Ergenlik_Doneminde_Benlik_Kurgusu_Gelisim_inin_Anababanin_Cocuk_Yetistirme_Bicimleri_Acisindan_Incelenmesi
- Özdemir, Y. ve Çok, F. (2011). Psychometric properties and adaptation of the “Autonomous- Related Self in Family Scales” for high school students. *Elementary Education Online*, 10(1), 121-132. Erişim adresi: <https://toad.haliileksi.net/sites/default/files/pdf/ailede-ozerk-iliskisel-benlik-olcekleri-toad.pdf>
- Rothbart, M., Dalfen, S., ve Barrett, R. (1971). Effects of Teacher's Expectancy on Student-Teacher Interaction. *Journal of Educational Psychology*, 62(1), 49-54. <https://doi.org/10.1037/h0030765>
- Sağat, H. (2016). Bireylerin anne baba tutumlarının özgüven ve sosyal fobiye olan ilişkisinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Erişim adresi: <http://acikerisim.demiroglu.bilim.edu.tr:8080/xmlui/handle/11446/1121?locale-attribute=tr>
- Sevinç, G. ve Şener Kılınc, T. (2018). Güvenli bağlanma düzeyi ve benlik kurguları ile üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin uyumu arasındaki ilişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 306-324. <https://doi.org/10.17244/eku.377465>
- Singelis, T. M. (1994). The measurement of independent and interdependent self-construals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20(5), 580–591. <https://doi.org/10.1177/0146167294205014>
- Siyez, D. M. (2015). Üniversite öğrencilerinde onay bağımlılığı ve empatinin sosyal fayda aracılığıyla aşırı internet kullanımına etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(1), 30-36.
- Steinberg, L. ve Silk, J.S. (2002) Parenting adolescents. In M.H. Bornstein (Ed), *Handbook of Parenting: Vol. 1: Children and Parenting* (2nd Ed, pp. 103-133) Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Sullivan, K. (2002). *Baskı altındaki çocuklar, çocuğunuzu stressiz ve mutlu nasıl yetiştirirsiniz*. (Çev. Sermin Can). İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Şenocak, E. (2015). Kur'an Kursu Öğrencilerinde Benlik Saygısı. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston, Pearson
- Tanhan, F. ve Mukba, G. (2014). Spann-fischer ilişki bağımlılığı ölçeği'nin türkçe'ye uyarlama çalışmasına ilişkin psikometrik bir analiz. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 179-189.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*. Boulder: Westview.

- Tuzgöl, M. (1998). Ana-baba tutumları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türkmen, E. (2019). Sosyal Kaygı, Onay İhtiyacı ve Sosyal Medya Kullanımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Twenge, J. M., ve Im, C. (2007). Changes in the need for social approval, 1958–2001. *Journal of Research in Personality, 41*(1), 171–189. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.03.006>
- Yalçınkaya, M., Taner, M. ve Demirci, E. (2019). Ergenlerde Sosyal Onay ve İyilik Hallerinin İncelenmesi. *Folklor/edebiyat, 25*(97-1), 739-752. <https://doi.org/10.22559/folklor.976>
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yörükoğlu, A. (2000). *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları*. İstanbul: Özgür Yayınevi.